

Henry

De Stichting/De Werf, Brugge

auteur: Peter De Graef
regie: Peter De Graef/Arne Lievens
kostuums: Huguette D'
lichtontwerp: Arne Lievens
spel: Peter De Graef

kwaliteiten die hij als het ware onmiddellijk bij zichzelf ontdekte. De aantrekkingskracht van de zelf geschreven monoloog ligt in het uiterst persoonlijke van de mededeling. Zo dicht op de mens en de kunstenaar geraak je nooit als je de acteur bezig ziet in andersmans stuk. Wat Peter De Graef bewust aan het model van De Pauw toevoegde, was de sterke verhaallijn, de pakkende anekdote. Elke monoloog tekent een universum van verschrikking en pijn. De Graef tast als het ware de grens af van het draaglijke en schrikt er niet voor terug om af en toe te gaan. De melodramatische gegevens worden steeds geplaatst tegenover komische momenten. Humor en pijn zijn dan ook steeds de wekerende ingrediënten, en uit hun confrontatie ontstaat een vreemde poëzie.

In deze monoloog betreft De Graef een galerij personages bij zijn vertelling, en met een grote economie stapt hij naadloos van engel in de huid van een oude vrijster of een gefrustreerde zakenman. Een grijns, een kleine stemverandering, een andere manier van lopen en met deze minimale middelen

staat er een ander mens op de scène. Het maakt het mogelijk om op een flitsende, filmische manier van de ene situatie in de andere te stappen. Peter De Graef heeft daarbij geen attributen nodig, geen kostuums. Alles komt uit de evocatieve kracht van de speler. 'De tot scherpe details uitgepuurde tekst werkt nog suggestiever door de schalksheid en de achteloosheid waarmee hij gezegd wordt,' merkt Fred Six op. De achteloosheid wekt de indruk van improvisatie, van een ter plekke bedachte tekst met zijn grillige sprongen, zijn plotse haperingen. De Graef is een begenadigd acteur. De scène zelf beperkt zich tot een leeg plateau met een tafel en een stoel. De sfeer wordt bepaald door Arne Lievens. Zijn rol bij de monologen van Peter De Graef mag niet worden onderschat. Tijdens de repetities is hij de enige, geduldige en toegewijde luisteraar. Het zo noodzakelijke klankbord. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor het licht. Hij stelt op het lege vlak een aantal spots op (psychologisch gezien heeft de toeschouwer de neiging om te zeggen: twee spots, vanwege de grote soberheid van de effecten). Zij volgen de speler, tekenen speelruimtes af, geven een onverwachte toets, lichten het hoofd uit als in een close-up. Op de vloer tekenen de lichtstrepen diagonalen van licht. Ze kondigen de plaats aan waar de speler naar toe zal gaan, of ze betrappen hem plots, of ze ondersteunen de stemming van de tekst. Maar deze lichtregie is virtuoos en heel persoonlijk, en toch bescheiden. Zo vormt ze een wezenlijk onderdeel van de voorstelling.

Al deze elementen, de speler, de stem, het licht, zorgen voor een soepele, rijke vorm van theater, dit keer op de snee tussen 'echt' theater, met personages en dialogen, en het verteltheater met de stuwende energie van de verteller. Annemie Morisse schreef: 'Peter De Graef sleurt het publiek genadeloos mee in een fantastisch verhaal, groots, hallucinant en vaak verpletterend.'

Het stuk

Het valt moeilijk om over deze tekst te schrijven, want Peter De Graef weeft een reeks verhaaldraden door elkaar die hij naar een punt voert, waar de toeschouwer van de ene verrassing in de andere tuimelt. Het hele verhaal wordt op de helling gezet. In de verrassing schuilt een belangrijk deel van het kijkersgenot, en het zou zonde zijn om de onverwachte wendingen prijs te geven. Zo kan je niet verklappen wie of wat Henry is. Alleen dat je zijn naam als 'Henri' moet uitspreken en dat het heel lang duurt vooraleer de toeschouwer erachter komt wat die Henry met het verhaal van doen heeft.

De Graef begint met uitzinnig muziek van Rachmaninov mee te zingen (net zoals in *Ombat*, al ging het daar om Vivaldi). Hij onthult meteen dat hij een engel is die in opperste blijdschap verkeert. De reden hiervoor wordt uit de doeken gedaan in een lang en kronkelend verhaal, waarbij een hele trits schamele mensen ten tonele wordt gevoerd. In al deze beschadigde levens is geen sprankeltje vreugde, geluk noch bevrediging te bespeuren. Het hele ingenieuze kluwen loopt uit op de zwartste wanhoop, en precies dan roept er een mens om zijn engelbewaarder. Voor deze roep is de engel dolgelukkig, want eindelijk wordt zijn bestaan en ook zijn nut herkend. De jubelende engel draagt wel een bijzonder wrange vreugde in zich.

Dit grondeloos pessimisme wordt dragelijk gemaakt door een wilde, niets ontziende humor. De ergste details die De Graef's engel aandraagt, worden op een lachsalvo onthaald. De vertelavond wordt een feest van de verbeelding, van de wilde inval, van de verrassendste verrassing. De Graef buitelt van het ene extreme moment in het andere. Stemmingen botsen in een onvoorspelbare reidans. En handig en geslepen voert hij de toeschouwer mee naar het laatste moment (een ontknoping), waarbij er plots een beklemmende ontroering ontstaat. De wilde verhaallijn diende, zo blijkt, om langs een grote omweg bij de onuitsprekbare waarheid te komen. Zo is de tekst een lange woordentocht om de botte bekentenis uit de weg te gaan.

Precies daarom is de woordenstroom zo vrij en kan De Graef zowel een rauw realisme, als een poëtische beschrijving, als een scherpe karikatuur plaatsen naast het pure surrealisme. Alles kan, want de woorden leiden slechts af terwijl ze toch onherroepelijk voeren naar het pijnlijke moment. Het uitstellen van het doel is de reden van bestaan voor de tekst. De Graef is een begenadigd schrijver, en zijn tekst is een schoolvoorbeeld van het perfecte, ingewikkelde, ingenieuze scenario.

De opvoering

Deze vertoning ligt in de lijn van *Et voilà* en *Ombat*, twee al even schitterende monologen. De Graef heeft een verteltechniek ontwikkeld waarbij de tekst bijzonder fris en direct overkomt. Hij bespeelt de tussengrens, de interface, tussen verteller, acteur en personage. Hijzelf heeft het genre ontdekt, terwijl hij naar Josse De Pauw keek toen deze zijn *Ward Comblez* toonde. Voor De Graef zaten daar

• duur voorstelling: 1 uur 20 minuten
(geen pauze)

• zondag 31 augustus, maandag 1, dinsdag 2,
woensdag 3 september
deSingel Antwerpen 20.00 uur

• zaterdag 6 en zondag 7 september
Bellevue Amsterdam 20.30 uur

• zondag 7 september vindt na de voorstelling
(22.00 uur) in Theater Bellevue een nagesprek
plaats o.l.v. Steven Peters, programmamaker
Schuim en As.

• informatie over de inleidingen en nagesprekken
in Antwerpen (03/ 248 28 28) of de website
(www.theaterfestival.org)

[foto Jan Vernieuwe]